

- 1655 Καὶ τὸν μὲν κηποφύλακα, τὸν γέρονταν ἐκεῖνον
καλὸν ἐφάνη τὸ πραχθὲν πρὸς τὸν τοσοῦτον κόπον,
τὸν δὲ Καλλίμαχον αὐτόν, τὸν μισταργὸν ἐκεῖνον,
ὑπέρκαλον εἰσέδοξεν, γλυκύτερον ἐφάνη,
λέγων εἰς νοῦν καὶ λογισμόν: «Ἐγὼ δουλεύσω πάλιν
- 1660 τὸ σῶμα τὸ παράξενον τῆς ἀσυγκρίτου κόρης.
Ἐγὼ ποτε τὰ τραύματα, τοὺς μῶλωπας, τὰ πάθη
ἀνεμασσόμην, ἔβλεπα, ἔδιδα θεραπείαν,
ἐγὼ καὶ πάλιν σήμερον καλῶς ὑπηρετήσω,
νεροφορήσω, τὸν καιρὸν παρηγορήσω ταύτης.
- 1665 Ἄν ἤξευρες τὸν δουλευτὴν τοῦ δροσισμοῦ σου τούτου,
τὴν φλόγαν σου/τὴν τῆς ψυχῆς ὅλην κατεδροσίστης.
Ὅμως ἐγγὺς ὁ δροσισμὸς· εὐχαριστῶ τὴν Τύχην,
ὄτι καὶ πάλιν μετὰ σοῦ φέρει μοιρογραφῆναι».
Στενάζει, βάλλει τὸ νερόν, ποτίζει καὶ τὸν κῆπον,
- 1670 μοιρολογεῖ τραγώδημαν, τούτους τοὺς λόγους λέγει:
(Ἴδου τὸ μοιρολόγημαν τοῦ ξένου Καλλιμάχου
τοῦ μισθαργοῦ, τοῦ κηπουροῦ, τοῦ νεροκουβαλήτου.)
«Στήσον ἀπάρτι, Τύχη μου, πλάνησιν τὴν τοσαύτην,
στήσον τὴν κακοπάθειαν καὶ τὸν παραδαρμόν μου,
- 1675 στήσον τὸ τόσον μανικὸν καὶ τὸ κακόγνωμόν σου.
Ἄρκοῦσι τὰ μ' ἐλύπησες, ἀρκοῦν αἱ συμφορές μου.
Τύχη, καὶ τί τὸ σ' ἔπταισα, Τύχη μου, τί σ' ἐπόικα
καὶ τί παράλογον πρὸς σὲ ποτέ μου ἐνεθυμήθην
καὶ τόσον τυραννίζεις με καὶ τόσον κακουχεῖς με;
- 1680 Καὶ τὸ νεροκουβάλημαν καὶ τὸ μιστάργωμά μου
ἔχεις τα σὺ πρὸς ἔλεγχον καὶ χόρτασιν ἀπάρτι.
Σελήνη μου καλόφωτε, βλέπεις τί τυραννοῦμαι·

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- καὶ γὰρ βραδύ, παρακαλῶ, πέμψον μικρὰν ἀκτῖναν·
εἰς τὸ παλάτιν ἄς σεβῆ κανεῖς μηδὲν τὴν ἴδην,
1685 τὴν Χρυσορρόην ἄς εἰπῆ τὸ συχαρῖκιν τοῦτο:
«Τὸν ἀγαπᾶς εὐρέθηκεν, ἀνέστη τὸν ἐξεύρεις
καὶ σήμερον ὡς μισθαργὸς κηπεύει πρὸς τὸν κῆπον,
νερὸν καὶ τὴν βισκίαν σου/γεμίζει τὴν καθ' ὄραν,
φλόγα νὰ σβήσῃ τῆς ψυχῆς, κόρη, τῆς ἰδικῆς σου.
1690 Ἀλλὰ τὴν δρόσον τῆς φλογός, τῆς ἐρωτοκαμίνου
τὰ χεῖλη τοῦ τὴν γέμουσιν, τὸ σῶμάν τοῦ τὴν γέμει.
Ποῖσε, σελήνη, μηχανήν, ποῖσε, σελήνη, πρᾶξιν».
Τοῦτο πολλάκις ἔλεγεν αὐτὸς τὸ μοιρολόγιον,
ἐτρέχασιν τὰ ὀμμάτια τοῦ ὡς τρέχει τὸ ποτάμιν.
1695 Καὶ μὲ τὸ κηποπότισμαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον
εἰς τὸ παλάτιν ἔφθασεν, ἀνέβην, ἐγνωρίσθην.
Τοῦ κηπουροῦ τὸν μισθαργόν, τὸν νεροφόρον τούτου
ἅπαντες κατεγνώρισαν, ἐπρόσεχαν, ἤξευραν.
Ἀναγνωρίζει τὸν κλαυθμὸν ὀκάποτε τῆς κόρης,
1700 εἰς τὴν φωνὴν ἀναισθητεῖ, νεκρὸς ἐπαπομένει·
καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς φωνῆς συντόμως ἐμψυχοῦται.
Καὶ κράζει τὸν Καλλίμαχον ἢ κόρη μετὰ πόνου,
μετὰ φωνῆς ἐρωτικῆς καὶ λυπημένου λόγου,
τὴν Καλλιμάχου σύρριζον ἐξανασπᾶ καρδίαν.
1705 Λιποθυμεῖ Καλλίμαχος εἰς τὴν φωνὴν τῆς κόρης,
ἀλλ' ὅτε παρακάθηται μόνος ἐγγὺς τῆς κόρης,
καὶ τὴν συναναγνώρισιν ἐλπίζει μετ' ὀλίγον.
Ἡμέραν ὅλην τὰς φωνὰς τῆς κόρης οὐ βαστάζει
καὶ πνίγεται τὰς πνιγμονάς, ἀγανακτεῖ τοὺς πόνους,
1710 ἀλλ' ὑποφέρει καὶ ζητεῖ καὶ μηχανᾶται τέχνην
πῶς ἴδην λάθῃ τοὺς πολλοὺς καὶ γνωρισθῆ τῇ κόρῃ/
καὶ στήσῃ ταύτης τὸν κλαυθμὸν. Ἀλλὰ φοβᾶται πάλιν

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- μη γνωρισθῆ και τὴν σιγὴν τῆς κόρης ἐκφραλίση.
Λοιπὸν ἀναλογίζεται καὶ κατὰ νοῦν φροντίζει
1715 πῶς συλλαλήση μετ' αὐτῆς καὶ πῶς τὸ πλῆθος λάθη.
Φροντίζει, κατακόπτεται, τὸν λογισμὸν δονεῖται.
Μόλις ποτὲ μετὰ πολλὰς καὶ συνεχεῖς φροντίδας
ταύτην εὐρίσκει μηχανὴν εἰς γνῶρισμαν τῆς κόρης.
Ὅταν γὰρ συνελούσθησαν εἰς τὸ λουτρὸν ἐκεῖνον,
1720 ἐκεῖνον τὸ παράξενον λουτρὸν τοῦ χρυσοκάστρου,
τὸ γέμοντα τὰς ἡδονὰς καὶ χάριτας παντοίας,
δακτυλιδόπουλον μικρὸν ἐπῆρεν ἐκ τὴν κόρην,
ὄπερ αὐτῇ ἡ δέσποινα καὶ μάνα της ἐδῶκεν
καὶ τοῦτο μόνον γνῶρισμαν τῶν γεννητόρων εἶχεν.
1725 «Ἐκεῖνη πάντως ἂν ἰδῆ τὸ δακτυλίδιν τοῦτο,
εὐθὺς γνωρίσῃ τὸ λοιπὸν, ἀναγνωρίσῃ πόθεν
καὶ πῶς εὐρέθη σήμερον, πῶς ἦλθεν εἰς τὸν κῆπον.
Καὶ μετ' αὐτῆς τῆς μηχανῆς καὶ μετ' αὐτοῦ τοῦ τρόπου
ἀναγνωρίσωμεν ἡμεῖς, κἂν καὶ δοκῆ τῇ Τύχῃ,
1730 –τῶν γὰρ πραγμάτων τὴν φορὰν ἡ Τύχη περιφέρει–
ἐγὼ γνωρίσω παρευθὺς, τὴν κόρην περιλάβω,
ἐκεῖνη τὸν Καλλίμαχον ἀναγνωρίσῃ πάλιν.
Μετὰ τὴν ἀναγώρισιν εὐθὺς καὶ συμπλακοῦμεν,
καὶ τρέμω μήπως τὰς ψυχὰς εὐθὺς συνεκρωθῶμεν/
1735 ἀπὸ φρικτοῦ τοῦ πράγματος, ἐξ ἀνεκφράστου τρόπου
καὶ συμπλακῶ τὰς χάριτας τῆς ἀσυγκρίτου κόρης,
ἀναψυχῶσωμεν νεκρὰς ψυχὰς καὶ τεθλιμμένας.
Αὐτὴν συστρέψω κατὰ νοῦν ἅπασαν τὴν μελέτην».
Ἐπιχειρεῖ καὶ μηχανὴν, ἐπιχειρεῖ καὶ τρόπον
1740 τὴν κόρην μετὰ προσοχῆς νὰ δῆ καὶ νὰ συντύχη.
Ἐπῆγεν, ἀπεκοίτασεν δένδρον ἀπὸ τοῦ κήπου,
εἰς ὃ πολλάκις ἤρχετο μετὰ κλαυθμοῦ ἡ κόρη

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- καὶ παρεκάθητο νεκρὰ μετὰ πολλῆς ὀδύνης,
καὶ νεραντζέαν ἔβλεπεν ἐκ τὸ δενδρὸν ἐκεῖνον
1745 ὡς ἄνθρωπος ἀναίσθητος, παραπεφρονημένος.
Καὶ τὸ δακτυλιδόπουλον εἰς τὸ νεράντζι δένει
μετὰ πολλῆς τῆς προσοχῆς, μετὰ πολλοῦ τοῦ τρόπου.
(Κατασκευῆς μηχανήμα φέρει πολλάκις βία,
εἰς ὃ Καλλίμαχος τανῦν ἔποικεν ἐξ ἀνάγκης.)
1750 Ἡ κόρη κατὰ τὸν καιρὸν καὶ τὸν συνήθη θρηῖνον
ἦλθεν εἰς τὸ δενδρούτσικον, ἐκάτσεν ἀποκάτω,
ἀνέβλεψεν, ἀνέτεινεν, εἶδεν τὴν νεραντζέαν,
ἐστρίγγισε: «Καλλίμαχε, τὰς ὑποσχέσεις ὅλας
νῦν ἐψευσάμην ἐκ παντός. Σὺ γὰρ νεκρὸς εἰς Ἴδην,
1755 ἐγὼ δὲ ζῶ καὶ φαίνομαι, περιπατῶ καὶ βλέπω·
ἀλλὰ κἂν ζῶ, τὴν αἴσθησιν ἀπονεκρώθην ὅλη,
κἂν φαίνομαι, παράδειγμα εἰμὶ τῶν φαινομένων,/
εἰ δὲ καὶ βλέπω, βλέπω σέ, κἂν μετ' ἐμοῦ οὐκ εἶσαι».
Εἶπεν, εὐθύς ἀνέτεινεν τὴν χεῖραν πρὸς τὸ δένδρον,
1760 κρατεῖ τὸ φύλλον τοῦ δενδροῦ, τὸ δακτυλίδιν βλέπει·
ἐπαίρνει το, φοραίνει το, φοραίνει κλόνον μέγαν,
τρυγᾷ χαρὰν ἀνέκφραστον ἐκ τὸ δενδρὸν ἐκεῖνο.
Χαρὰν καὶ θλίψιν σύμμεικτα ἐκ τὸ δενδρὸν ἐπαίρει
καὶ μετὰ φόβου καὶ κλαθμοῦ καὶ μετὰ θρηνωδίας
1765 ἀναίσθητος κατέπεσεν εἰς τὴν στρωμνὴν ἐπάνω
καὶ ταῖς ἐννοίαις κόπτεται, τοῖς λογισμοῖς κλονεῖται.
Οὕτω δοκεῖ τὸν δάκτυλον τοῦ Καλλιμάχου βλέπειν,
ἀναψυχοῦται μετ' αὐτοῦ, παρηγορεῖται τάχα·
καὶ πάλιν ἐκ τὸ κράτημαν τοῦ δακτυλιδοπούλου
1770 ἀγανακτεῖ, λιγοψυχεῖ, ζαλίζεται, κλονεῖται,
λαλεῖ μὲ τὴν καρδίαν τῆς καὶ μὲ τὸν νοῦν τῆς λέγει:
«Ἐκεῖνος πάντως χωρὶς νοῦν τὸ δακτυλίδιν τοῦτο

- 1775 εφόρειν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς βασιλικῆς του τύχης·
ἔπαιζεν ὁ Καλλίμαχος, εἰς τὸ λουτρὸν ἀπῆρεν,
εἰς τὸ λουτρὸν καὶ τὸ θερμὸν –ἐμνήσθηκα τὸν τόπον
καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὸ λουτρὸν· καὶ πάλιν ἀποθάνω!–
Ἐπῆρεν, ἔβαλεν αὐτὸς μετὰ πολλῆς ἀγάπης
.....
καὶ τὰς τσοαύτας ἡδονὰς ἢ φθονερά μου τύχη
καὶ τὰς πικρογλυκύτητας ἐκεῖνας· ἐπεὶ τώρα,
1780 εἰ μόνον κἂν ἐνθυμηθῶ,/πῶς παρευθὺς οὐ θάνω;
Ἄλλ’ ἴσως ἐκ τὸν δάκτυλον τίς τὸν τοῦ Καλλιμάχου
ἐπῆρεν, ὅταν ὡς νεκρὸν εἶδεν ἐκεῖνον τότε.
Ἄλλὰ τινὰν οὐκ ἔφηκαν πρὸς τὸ νὰ τὸν σιμώση
ἢ νὰ τὸν ἄψεται ποσῶς ἢ νὰ τὸν ἀνασιμῆξῃ.
1785 Εἰ δ’ οὐκ ἐξέβαλεν κανεῖς ἐκ τῶν χρυσῶν δακτύλων
τοῦ Χρυσοκαλλιμάχου μου, πῶς ὦδε νῦν εὐρέθη;
Ἄν τύχη δ’ ὁ Καλλίμαχος οὐκ ἐνεκρώθην τότε,
ἀλλ’ ἴσως ἢ πολύτροπος ἢ μοιχαλὶς ἢ γραῖα
μετὰ μεγάλης μηχανῆς ἐνέκρωσεν ἐκεῖνον.
1790 Ἐμὲ γὰρ ὡς ἐφήρπασαν ἐξαίφνης ὥσπερ λύκοι,
οὐκ ἔφθασα νὰ τὸν ἰδῶ καὶ νὰ τὸν ψηλαφήσω,
ἀλλ’ ἄφωνος ἐκ συμφορᾶς ἐστάθην, νεκρωμένος,
ἀλλ’ εἶδον τὸν Καλλίμαχον εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον
ἄψυχον, κείμενον (νεκρὸν) πρὸς τοῦ μεσονησίου.
1795 Λοιπὸν ὀκάτι σήμερον ἢ τύχη μου σκευάζει
καὶ πάλιν ἄλλο βούλεται πικρὸν νὰ μὲ ποτίσῃ.
Τί τοῦτο; ζῆς, Καλλίμαχε, καὶ οὐκ ἐφανερῶθης;

Εμμανουήλ Κριαράς (επιμ.), *Βυζαντινά ιπποτικά μυθιστορήματα* [Βασική Βιβλιοθήκη, 2], Αετός, Αθήνα 1955 σ. 19-83.